

**Waterschap
Veluwe**

**Uitkomsten jaarrekeningcontrole
en overige informatie 2009**

Verslag van bevindingen voor
het bestuur van het Waterschap Veluwe

Ernst & Young Accountants LLP

Zwartewaterallee 27

8032 DZ Zwolle

Postbus 634

8000 AP Zwolle

Tel.: +31 (0) 38 - 456 1777

Fax: +31 (0) 38 - 456 1756

www.ey.nl

Aan het Algemeen Bestuur van Waterschap Veluwe
Postbus 4142
7320 AC APELDOORN

Zwolle, .10 mei 2010

Geachte leden van het bestuur,

In aansluiting op onze werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening 2009 van het Waterschap Veluwe te Apeldoorn, presenteren wij u hierbij de resultaten van onze controle van de jaarrekening over het jaar 2009. Het concept van dit verslag hebben wij op 27 april 2010 met de heren Verwolf, Spaan, Doorn en Smits besproken.

Dit rapport gaat in op onze controle, de reikwijdte van onze opdracht, onze accountantsverklaring en onze belangrijkste controlebevindingen. Het document bevat tevens onze mededelingen uit hoofde van onze functie als controlerend accountant aan het bestuur, voor zover door ons noodzakelijk geacht. Het rapport is uitsluitend bestemd voor gebruik door het bestuur en mag niet voor andere doeleinden worden gebruikt. Waar mogelijk gaan onze bevindingen vergezeld van aanbevelingen voor verbetering. De bevindingen en aanbevelingen hebben wij met de verantwoordelijke functionarissen van uw waterschap besproken.

De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening. De in dit verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening.

In onze bestuursbrief d.d. 9 november 2009 gericht aan het Dagelijks Bestuur hebben wij de belangrijkste uitkomsten van onze beoordeling van de inrichting en het functioneren van de besturing en beheersing en van de bedrijfsprocessen vastgelegd.

Tot slot hechten wij eraan onze waardering uit te spreken voor de prettige wijze waarop door uw organisatie aan onze samenwerking gestalte is gegeven. Onze samenwerking met uw medewerkers hebben wij als bijzonder constructief ervaren. Met name de goede oplevering van de onderliggende documentatie, waaronder het digitale dossier hebben wij positief gewaardeerd.

Graag lichten wij op 31 mei 2010 ons verslag in de vergadering van de Commissie FBA nader aan u toe of beantwoorden eventuele vragen hierover van u.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

R.H. Gosselink RA

Inhoudsopgave

1	Bestuurlijke samenvatting	2
1.1	Inleiding	2
1.2	Accountantsverklaring bij de jaarrekening	3
1.3	Het resultaat over 2009 en de financiële positie per 31 december 2009	4
1.4	De informatiewaarde van de jaarstukken	4
2	Informatie uit hoofde van onze functie als controlerend accountant	5
2.1	Onze controleaanpak in het kort	5
2.2	Reikwijdte van de opdracht en uw aandachtspunten	5
2.3	Controle van de getrouwheid	5
2.4	Controle van de rechtmatigheid	6
2.5	Gehanteerde goedkeurings- en rapporteringstoleranties	6
3	De uitkomsten van onze controle	8
3.1	Niet gecorrigeerde controleverschillen getrouwheid en rechtmatigheid	8
3.2	Toelichting op fouten en onzekerheden	8
3.3	Bevindingen over de interne beheersing	8
3.4	Beoordeling van de rechtmatigheid	9
3.5	Belangrijkste bevindingen in het kader van de naleving van de verslaggevingsregels	11
3.6	Waterlandstichting	12
3.7	Belastingopbrengsten	12
3.8	Cross Border Lease	13
4	De financiële positie van uw waterschap	14
4.1	Nieuwe verslaggevingsregels	14
4.2	Analyse van het resultaat	15
4.3	De financiële positie per 31 december 2009	15
4.4	Weerstandsvermogen	16
4.5	Informatiewaarde van de jaarstukken	16
	Bijlage 1: Informatie uit hoofde van onze functie als controlerend accountant	17

1 Bestuurlijke samenvatting

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geven wij kort weer onze bestuurlijk belangrijkste conclusies naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controle van de jaarrekening.

Onze controle van de jaarrekening 2009 is voor dit boekjaar voor het eerst gericht op de getrouwheid én de rechtmatigheid. Tot en met 2008 voerden wij alleen een getrouwheidscontrole uit.

Als afgeleide van de getrouwheid en rechtmatigheid richten wij ons ook, waar mogelijk, op de kwaliteit van de informatievoorziening vanuit het oogpunt van de besturing en de beheersing van de processen. Volledigheidshalve wijzen we u erop dat onze controle niet was gericht op het vormen van een integraal oordeel over de administratieve organisatie als zodanig.

Wij hebben dus over 2009 naast het oordeel over de getrouwheid eveneens een oordeel over de rechtmatigheid uitgesproken. Hoewel dit nieuw is ingaande boekjaar 2009, is de afgelopen jaren hierop reeds geanticipeerd. De veranderingen op het terrein van rechtmatigheid vragen veel van de interne beheersing van uw organisatie, maar bieden ook een goede mogelijkheid de kwaliteit van de processen zichtbaar te verbeteren. Gegeven het feit dat de 'regels' op zich niet nieuw zijn, is het de uitdaging op een effectieve wijze te documenteren dat de regels zijn nageleefd. Hierbij komt het voor een deel aan op discipline en houding van uw medewerkers. De meest efficiënte en effectieve wijze is de borging van het rechtmatigheidsbeheer in de processen. Hiermee bedoelen we dat het proces zodanig moet zijn georganiseerd, dat er maximale zekerheid bestaat dat de financiële beheershandelingen van het Waterschap conform de relevante wetten en regels heeft plaatsgevonden. Hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld checklisten in het proces en dat een toets op juiste toepassing plaatsvindt, voordat een besluit wordt genomen.

Daarnaast gelden met ingang van 2009 nieuwe regels voor de verslaggeving. Ook hierop is door u geanticipeerd na de vaststelling van de jaarrekening 2008 en is een verdere implementatie adequaat georganiseerd.

Uw organisatie wil het zogenaamde zelfcontrolerende vermogen steeds verder verbeteren, zodat uw organisatie gedurende het gehele jaar in control is. Dit past ook geheel in de wens om het zogenaamde rechtmatigheids criterium te borgen in de bedrijfsprocessen. Op deze wijze wordt de kwaliteit van de processen verder verhoogd. Dit waarborgt eveneens dat besluiten worden genomen die zijn gebaseerd op procesinformatie die betrouwbaar en rechtmatig is.

Recente ontwikkelingen tenderen er naar dat uw waterschap meer uitvoerende taken dan voorheen krijgt dan voorheen. Zo is er een intentieovereenkomst gesloten met Rijkswaterstaat voor baggerwerkzaamheden. Daarnaast is het project 'ruimte voor de rivier' van start gegaan met de voorbereiding. Het wordt steeds belangrijker de projectorganisatie en de onderliggende beheersorganisatie adequaat op orde te hebben. Gegeven de omvang van de

geldstromen van voornoemde projecten is het 'in control' zijn van deze projecten van evident belang.

De omgeving rondom uw Waterschap verandert. Het bestaansrecht van waterschappen, een brede discussie over bezuinigingen op landelijk niveau, verregaande samenwerking, uitbesteding en kostenbesparingen zijn thema's die (opnieuw) volop uw aandacht hebben. Deze ontwikkelingen vragen veel van u en uw organisatie. U als bestuur staat aan de vooravond om hierop te anticiperen. Deze uitkomsten zullen een enorme impact hebben op de keuzes voor de komende jaren. Een enorme uitdaging voor uw organisatie. Wij zien dat u met een open vizier deelneemt in dergelijke ontwikkelingen en dat met risico's op een verantwoorde manier wordt omgegaan.

Over enkele jaren zal naar verwachting de invoering van een Single information Single audit (SiSa) systematiek bij waterschappen plaatsvinden. Hierbij zal door middel van een bijlage bij de jaarrekening verantwoording worden afgelegd richting rijk en provincie over een groot aantal specifieke uitkeringen. Er dient bij deze systematiek via de jaarrekening verantwoording te worden afgelegd over financiële en in een aantal gevallen niet-financiële informatie (indicatoren). De bijlage vervangt de individuele deelverantwoordingen van een aantal regelingen. Deze ontwikkeling onderstreept uw streven naar een verdere inbedding van de projectadministratie in uw beheersingsystemen. Wij onderschrijven het belang te komen tot een integraal systeem, waarmee op eenduidige en consistente wijze de volledigheid van de subsidiestromen en de daaraan gerelateerde subsidievoorwaarden worden beheerst.

1.2 Accountantsverklaring bij de jaarrekening

Wij hebben uw bestuur gemachtigd onze goedkeurende accountantsverklaring d.d. 27 april 2010 bij de jaarrekening van uw waterschap op te nemen. Onze oordelen zoals opgenomen in deze accountantsverklaring zijn als volgt:

Oordeel over de getrouwheid	Goedkeurend
Oordeel over de rechtmatigheid	Goedkeurend

Hierbij zijn wij ervan uitgegaan dat de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd, behoudens tekstuele wijzigingen die niet van invloed zijn op de strekking van onze accountantsverklaring, wordt vastgesteld. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening dienen wij deze te beoordelen alvorens onze accountantsverklaring hierbij mag worden opgenomen.

De goedkeurende strekking van de accountantsverklaring voor zowel het getrouwheids- als het rechtmatigheidsoordeel betekent dat de jaarrekening met een redelijke mate van zekerheid geen fouten of onzekerheden bevat die in totaliteit de voor de jaarrekeningcontrole gehanteerde goedkeuringstolerantie overschrijden. Het goedkeurende oordeel voor de rechtmatigheid houdt in dat de financiële beheershandelingen die door het Dagelijks Bestuur zijn verricht voldoen aan de van toepassing zijnde wetten, verordeningen en regels, zoals vastgesteld en in het normenkader.

Uit hoofde van onze controletaak hebben wij de financiële gegevens zoals opgenomen in de jaarrekening en de verplichte bijlagen bij de jaarrekening, gecontroleerd. De in het jaarverslag

opgenomen Nota van inlichtingen, programmaverantwoording en financiële positie hebben wij niet gecontroleerd. In het kader van onze opdracht hebben wij deze gegevens alleen getoetst op tegenstrijdigheden met de in de jaarrekening opgenomen informatie.

1.3 *Het resultaat over 2009 en de financiële positie per 31 december 2009*

Over 2009 is een negatief resultaat gerealiseerd van € 2,3 miljoen tegenover € 1,4 miljoen negatief over 2008. De herziene raming (behorend bij de 2^e burap d.d. 25/11/2009) sloot met een tekort van € 4,2 miljoen. Dit impliceert dat het resultaat circa € 1,9 miljoen positiever is dan verwacht.

Deze meevaller ten opzichte van de herziene raming wordt veroorzaakt doordat:

- met ingang van 2009 uren van projectleiders voor een bedrag van € 1 miljoen geactiveerd op projecten;
- lagere kosten bijdragen aan derden ad € 0,5 miljoen;
- lagere kosten voor onderhoud door derden ad € 0,5 miljoen.

Het totaal van de reserves volgens de balans per jaareinde 2009 bedraagt € 26,4 miljoen, hetgeen een afname betekent van ongeveer € 2,4 miljoen ten opzichte van jaareinde 2008. Voor een goede beoordeling van de financiële positie dienen ook de niet uit de balans blijvende risico's, zoals deze uit de risicoparagraaf blijken, in ogenschouw te worden genomen.

Samengevat: een organisatie dient gedurende het jaar een goede inschatting te kunnen maken van het verwachte resultaat. Het verschil tussen de werkelijke uitkomst en de tussentijdse schatting geeft inzicht in de kwaliteit van de schatting.

1.4 *De informatiewaarde van de jaarstukken*

1.4.1 *Jaarrekening*

Vanaf dit boekjaar is de jaarrekening opgesteld overeenkomstig de nieuwe inrichtingseisen van het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). Door uw organisatie is veel tijd en energie gestoken om de informatiewaarde van de jaarrekening op een hoog peil te houden.

Wij zijn van mening dat - gegeven de inrichting van de jaarrekening - deze een goed inzicht geeft in het gerealiseerde resultaat over het jaar en de financiële positie per 31 december. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de over- en onderschrijdingen die ten opzichte van de door het bestuur van het waterschap Veluwe goedgekeurde en vastgestelde begroting hebben plaatsgevonden. Naar onze mening voldoet de jaarrekening ruimschoots aan de hieraan te stellen eisen.

1.4.2 *Jaarverslag*

Conform de hiervoor geldende voorschriften is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijke voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Op grond hiervan hebben wij vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet in strijd is met de jaarrekening.

2 Informatie uit hoofde van onze functie als controlerend accountant

2.1 *Onze controleaanpak in het kort*

Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. De planning en uitvoering van onze controle en de daaraan gerelateerde advieswerkzaamheden zijn gericht op het afgeven van een accountantsverklaring bij de jaarrekening 2009.

Onze controle is onderverdeeld in twee perioden, de tussentijdse controle en de eindejaarscontrole. In onze tussentijdse controle richten wij ons op de opzet, het bestaan en de werking van de financiële processen alsmede op de kwaliteit van de uitvoering van interne controlemaatregelen en -programma's, zowel ten aanzien van de getrouwheids- als de rechtmatigheidsaspecten. Tijdens de balanscontrole richten wij onze controle met name op de jaarrekeningposten en voeren wij aansluitcontroles, cijferbeoordelingen, verbandscontroles en daar waar noodzakelijk gegevensgerichte controlemaatregelen uit.

Voorts beoordelen wij of de jaarrekening voldoet aan de eisen gesteld in hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Het jaarverslag toetsen wij marginaal op tegenstrijdigheden met de jaarrekening.

2.2 *Reikwijdte van de opdracht en uw aandachtspunten*

Onze controleaanpak richt zich zowel op het getrouwe beeld van de baten en lasten over 2009 en van de grootte en samenstelling van de financiële positie per 31 december 2009 als op de financiële rechtmatigheid van die baten en lasten én van de balansmutaties in de jaarrekening 2009.

De reikwijdte van de opdracht tot controle van de jaarrekening 2009 is vastgelegd in de opdrachtbevestiging d.d. 17 september 2009. Deze is uitgangspunt geweest voor de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening 2009.

2.3 *Controle van de getrouwheid*

De controle van de getrouwheid van de jaarrekening heeft tot doel vast te stellen dat de in de jaarrekening opgenomen financiële informatie een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid. Bij deze controle maken wij gebruik van de in de processen ondergebrachte beheersingshandelingen. Tevens gaan wij na in welke mate gesteund kan worden op de interne organisatie. Wij stellen dus vooral vast dat het waterschap zelf de processen adequaat beheerst en daardoor betrouwbare financiële informatie tot stand kan brengen.

Afsluitend gaan wij na of de door uw waterschap opgestelde conceptjaarrekening juist is afgeleid uit de financiële administratie en stellen wij vast of deze conceptjaarrekening voldoende inzicht biedt en ook verder voldoet aan de in wet- en regelgeving gestelde eisen.

Gezien de aard van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden, welke zijn gebaseerd op de door het Algemeen Bestuur aan ons verstrekte opdracht en de daarbij te hanteren goedkeuringstolerantie kan deze nooit de absolute zekerheid geven dat er geen materiële onjuistheden in de jaarrekening voorkomen. In onze accountantsverklaring geven wij dit weer met de woorden 'redelijke mate van zekerheid'.

2.4 Controle van de rechtmatigheid

De controle van de rechtmatigheid richt zich op de naleving van relevante wet- en regelgeving en besluiten van het Algemeen Bestuur, voor zover de foutenkans die voortvloeit uit het niet naleven van de wet- en regelgeving en/of besluiten direct financiële consequenties heeft voor de jaarrekening.

In overeenstemming met de opdracht van het Algemeen Bestuur, nader vastgelegd in het controleprotocol vastgesteld door het Algemeen Bestuur d.d. 23 april 2008, hebben wij de rechtmatigheidscontrole uitgevoerd. Hierbij hebben wij als uitgangspunt het door het Algemeen Bestuur vastgestelde normenkader gehanteerd voor de wet- en regelgeving die voor het waterschap van toepassing is.

Wij toetsen, op basis van risicoanalyse, overigens primair of de organisatie voldoende maatregelen heeft getroffen om de naleving van wet- en regelgeving te waarborgen. Dit houdt in dat wij niet zelfstandig alle wet- en regelgeving in detail beoordelen op de mogelijkheid van het zich voordoen van (juridische en financiële) risico's. Wij maken hiervoor gebruik van de door uw waterschap uitgevoerde werkzaamheden met betrekking tot het rechtmatigheidsbeheer.

2.5 Gehanteerde goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Waterschapsbesluit stelt het Algemeen Bestuur de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

U hebt ons voor het boekjaar 2009 opgedragen om bij onze oordeelsvorming uit te gaan van de hierna vermelde goedkeuringstolerantie:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$>1\% < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$>3\% < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Op basis van de jaarrekening 2009 van uw waterschap betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van ongeveer € 0,5 miljoen en een totaal van onzekerheden van ongeveer € 1,5 miljoen de goedkeurende strekking van de accountantsverklaring niet zullen aantasten.

Voor het al dan niet opnemen van bevindingen in het verslag van bevindingen heeft u ons een rapporteringstolerantie voorgeschreven van € 100.000. Dit betekent dat, uitgaande bij de controle van de jaarrekening 2009 van een goedkeuringstolerantie van € 550.000 alle door ons geconstateerde fouten of zekerheden groter of gelijk aan € 100.000 in dit verslag van bevindingen zijn opgenomen.

Wij wijzen u erop dat onze controle niet was gericht op het vormen van een oordeel over de administratieve organisatie en interne beheersing als zodanig. De in dit rapport opgenomen bevindingen en aanbevelingen kunnen dan ook niet als limitatief worden beschouwd. Tevens benadrukken wij hier dat gelet op het karakter van deze rapportage, de inhoud hiervan naar haar aard kritisch is. Daardoor wordt in het algemeen voorbijgegaan aan de activiteiten en processen die binnen uw waterschap veelal goed georganiseerd zijn.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht om een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening van het waterschap Veluwe. Ze zijn niet primair gericht op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. De bevindingen in deze brief zijn daarom beperkt tot de punten die voortvloeien uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden. Onze werkzaamheden hebben overigens geen aanwijzingen opgeleverd voor opgetreden fraudes of onrechtmatigheden.

3 De uitkomsten van onze controle

3.1 Niet gecorrigeerde controleverschillen getrouwheid en rechtmatigheid

Tijdens de controle hebben wij geen noemenswaardige fouten geconstateerd die hebben geleid tot een aanpassing van de jaarrekening. Het dagelijks Bestuur heeft ons schriftelijk medegedeeld van mening te zijn dat de jaarrekening 2009 geen fouten bevat die gezamenlijk materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Wij kunnen met deze visie instemmen.

3.2 Toelichting op fouten en onzekerheden

	Fouten	Onzekerheden
Geconstateerde afwijkingen		
Inkoop	€ 268.000	-
Subsidieverkrijging	-	-
Subsidieverstrekking	-	-
Treasury	-	-
Personele lasten	-	-
Belastingen-kwijtscheldingen	-	-
Totaal	€ 268.000	-
Norm (goedkeuringstolerantie)	€ 550.000	€ 1.650.000

In 2009 is door u en door ons vastgesteld dat voor 2 aanbestedingen niet voldaan aan de naleving van de Europese aanbestedingsregels. De contractwaarde van de fout betreft voornoemde waarde.

3.3 Bevindingen over de interne beheersing

3.3.1 Inleiding

Bij de planning en de uitvoering van de controle van de jaarrekening 2009 van het Waterschap Veluwe hebben wij de interne beheersingsmaatregelen, die onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet en de werking van interne beheersingsmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om zekerheid te verschaffen omtrent het interne beheersingssysteem als zodanig. Onze beoordeling van de interne beheersingsmaatregelen behoeft derhalve niet alle materiële leemtes in die beheersingsmaatregelen aan het licht te hebben gebracht.

De in de managementletter opgenomen bevindingen en aanbevelingen - die wij aan het management hebben gerapporteerd - kunnen dan ook niet als limitatief worden beschouwd. Tevens benadrukken wij hier dat gelet op het karakter van deze rapportage, de inhoud hiervan naar haar aard kritisch is. Met de managementletter willen wij een bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van de interne beheersing van uw Waterschap. Daardoor wordt in het algemeen voorbijgegaan aan de activiteiten en processen die goed georganiseerd zijn.

In onze bestuursbrief d.d. 9 november - deze is bestemd voor het Dagelijks Bestuur - hebben wij de belangrijkste uitkomsten van onze beoordeling van de inrichting en het functioneren van de besturing en beheersing en van de bedrijfsprocessen vastgelegd. In deze samenvatting van

de managementletter hebben wij de hoofdlijnen van onze bevindingen en aanbevelingen op een rij gezet. Onderstaand vindt u een opsomming van de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen, waarbij de status naar de stand per heden is geactualiseerd.

3.3.2 Implementeren van verbijzonderde interne controle.

Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat de uitgevoerde (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden van een goed niveau zijn. De uitvoering over het boekjaar is tijdig afgerond. De bevindingen vanuit de interne controle onderschrijven wij.

3.3.3 AO/IC Nadere aandacht voor risico analyse bij het vastleggen van de AO/IC

Aan het voorgaande punt gerelateerd vestigen wij uw aandacht op het belang om gestructureerd de administratieve organisatie en hierin opgenomen maatregelen van interne controle expliciet te beschrijven. Een belangrijk uitgangspunt in de AO/IC zijn de beheersingsmaatregelen. Deze beheersingsmaatregelen zijn als het ware de 'checks' en 'balances' in het proces die waarborgen dat de uitvoering plaatsvindt overeenkomstig de instructie. Deze controls dekken dan ook als het ware de risico's af binnen het proces ten aanzien van het ontstaan van fouten. Het is van belang de relevante en reële risico's in de processen af te dekken via beheersingsmaatregelen. Met een goede beschrijving (en analyse) van de processen ontstaat een goed inzicht in de aanwezige controls. De werking van de controls kan op een eenvoudige wijze worden vastgesteld en gedocumenteerd. Op deze wijze ontstaat een adequaat systeem van zelfcontrolerend vermogen. Het uiteindelijke doel met dit inzicht is uiteraard dat beoordeeld kan worden of voldoende controle handelingen worden uitgevoerd in relatie tot het risicoprofiel van uw organisatie.

Recapitulerend zijn wij van mening dat uw waterschap de laatste jaren constructief heeft gewerkt aan een effectieve control. Dit blijkt ook uit de afwikkeling van onze adviezen en de nog beperkt resterende openstaande punten. Aangezien nog niet alle aandachtspunten volledig zijn afgewikkeld, is een voortdurende aandacht gewenst.

3.4 *Beoordeling van de rechtmatigheid*

3.4.1 Inleiding

Naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden met betrekking tot de rechtmatigheid geven wij met betrekking tot de onderstaande aspecten onze belangrijkste overige bevindingen en aanbevelingen weer. Deze hebben betrekking op de interne organisatie van het rechtmatigheidsbeheer, de naleving van het voorwaarden criterium bij de diverse significante processen, de begrotingsrechtmatigheid, het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium en de niet financiële beheershandelingen.

In het vervolg van deze paragraaf geven wij onze bevindingen bij deze onderwerpen.

3.4.2 Naleving Europese (en interne) aanbestedingsregels

Door uw waterschap is een duidelijk 'inkoop- en aanbestedingsbeleid' geformuleerd. De implementatie en naleving heeft centraal gestaan met het oog op de invoering van de rechtmatigheidscontrole. Met name bij de uitvoering in het primaire proces is ten aanzien van dit aspect discipline en houding erg belangrijk om dit nieuwe beleid te verankeren in de systemen en werkwijzen van functionarissen. Naar onze mening zijn adequate voorwaarden

getroffen met betrekking tot het beleid, maar zit de uitdaging in de discipline overeenkomstig het beleid te handelen.

In de interne controle van het 2^e kwartaal is door u en uw jurist vastgesteld dat voor 1 aanbesteding mogelijk niet is voldaan aan de naleving van de Europese aanbestedingsregels. Met betrekking tot het proces Inkopen en aanbestedingen bestond een verschil van inzicht over de rechtmatigheid van ca. € 415.000. Dit bedrag overschrijdt de goedkeuringstolerantie. In onze managementletter hebben wij deze bevinding onderschreven. Zoals afgesproken is de betreffende onzekerheid opnieuw beoordeeld aangezien de conclusies niet breed werden gedeeld. Inmiddels heeft uw (nieuwe) huisjurist een review op dit dossier uitgevoerd en de uitkomst hiervan is dat de aanbesteding conform de wet- en regelgeving heeft plaatsgevonden. Hiermee is naar onze mening de geconstateerde tekortkoming komen te vervallen.

3.4.3 Het rechtmatigheidsbeheer is op orde

In de afgelopen jaren is uitstekend op de introductie van de rechtmatigheidcontrole in 2009 geanticipeerd. De veranderingen op het terrein van rechtmatigheid vragen veel van de interne beheersing van uw organisatie, maar bieden ook een goede mogelijkheid de kwaliteit van het proces zichtbaar te verbeteren. Gegeven het feit dat de "regels" op zich niet nieuw zijn, is het de uitdaging op een effectieve wijze te documenteren dat de regels zijn nageleefd. Hierbij komt het voor een deel aan op discipline en houding van uw medewerkers. De meest efficiënte en effectieve wijze is de borging van het rechtmatigheidsbeheer in de processen. Hiermee bedoelen we dat het proces zodanig moet zijn georganiseerd, dat er maximale zekerheid bestaat dat naleving heeft plaatsgevonden. Hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld checklisten in het proces en dat een toets op juiste toepassing plaatsvindt, voordat een besluit wordt genomen.

Naar onze mening is hieraan door met name de interne controle veel aandacht en energie in gestoken. Het resultaat is dat uw Waterschap zonder al te veel problemen het rechtmatigheidsbeheer adequaat heeft georganiseerd zodat een goedkeurend accountantsoordeel hieromtrent kon worden verstrekt.

3.4.4 De voorwaarden is nageleefd

Het voorwaardencriterium gaat in op de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen door het Dagelijks Bestuur. Wij hebben terzake geen bevindingen.

3.4.5 De begroting is niet overschreden

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten alsmede de balansposten tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door het Algemeen Bestuur geautoriseerde begroting. Op grond hiervan hebben wij vastgesteld dat de begrote lasten en/of kredieten op programmaniveau niet zijn overschreden.

3.4.6 Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik- en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw waterschap heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen.

Dit heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

3.4.7 Niet-financiële beheershandelingen

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen en de opzet van juridische control in de organisatie. Binnen dit interne beheersingssysteem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Het is wenselijk met het oog hierop de juridische control verder vorm te geven. Wij adviseren te komen tot een goed systeem van juridisch control. Juridisch control is van belang voor een adequate beheersing van juridische risico's (claimgevoeligheid), ter bewaking van het voldoen aan wet- en regelgeving en ter bevordering van de rechtmatigheid.

Wij hebben geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij het waterschap betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijke maken.

3.5 Belangrijkste bevindingen in het kader van de naleving van de verslaggevingsregels

3.5.1 Algemeen

De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening van het waterschap Veluwe aan de belangrijkste bepalingen zoals deze in het BBVW zijn opgenomen, voldoet.

Conform de hiervoor geldende voorschriften is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijke voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Op grond hiervan hebben wij vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet in strijd is met de jaarrekening.

3.5.2 Wetswijziging

De wet- en regelgeving voor waterschappen is gewijzigd met ingang van 1 januari 2008. Basis voor deze verandering zijn de ontwikkelingen in de governance structuur. Het verbeteren van de controle en de instrumenten daarvoor zijn een belangrijk gevolg van deze wetswijziging. De nieuwe instrumenten, die effectief zijn geworden in het boekjaar 2009, betreffen de programmabegroting, de nieuwe verslaggevingsregels (het BBVW), verordeningen op het financiële beleid, beheer en de organisatie (ex artikel 108 van de Waterschapswet), de externe controle (ex artikel 109) en de doelmatigheidsonderzoeken (ex artikel 109a) en tevens de inwerkingtreding van de rechtmatigheidscontrole en de (optionele) Rekenkamer. Op 26 november 2008 zijn de verordeningen ex artikel 108 en 109 vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

Naar onze mening hebt u adequaat geanticipeerd op deze ontwikkelingen waaronder het aanpassen van de governance structuur.

Tot op heden was er geen sprake van een verordening inzake de doelmatigheidsonderzoeken. Naar ons is medegedeeld is inmiddels een modelverordening door de Unie van Waterschappen beschikbaar gesteld. Wij adviseren u uw wensen terzake vast te leggen in de betreffende verordening.

3.5.3 Waterlandstichting

Uw waterschap huurt op dit moment een 4-tal installaties (3 waterzuiveringsinstallaties en 1 gemaal) van de Waterlandstichting. Deze constructie is destijds in het leven geroepen om BTW terug te vorderen over de investeringen die bij de Waterlandstichting zijn ondergebracht.

Al in 2007 (maar ook in 2008 en 2009) heeft de belastingdienst een niet onderbouwde BTW naheffingsaanslag inzake BTW opgelegd aan de Waterlandstichting. Deze naheffing en andere berichtgeving volgen op eerdere aanslagen over voorgaande jaren, vanaf 1997. De aanslagen zijn niet gemotiveerd door de belastingdienst en dienen uitsluitend om eventuele rechten van de belastingdienst veilig te stellen. De aanslagen hebben betrekking op de teruggevorderde BTW over de investeringen die bij de Waterlandstichting zijn ondergebracht. Tegen de naheffingsaanslagen is door de Waterlandstichting bezwaar aangetekend. In de tussenliggende jaren zijn er uitspraken gedaan door de Hoge Raad en het Europese hof die in het nadeel van de Waterlandstichting uitvallen.

In 2010 zijn onderhandelingen gevoerd met de belastingdienst en recent is door de Waterlandstichting overeenstemming bereikt met de belastingdienst. Deze overeenstemming ligt nu ter instemming voor aan de deelnemende Waterschappen. Naar verwachting zal Waterschap Veluwe in april 2010 een besluit hieromtrent nemen. Indien de deelnemende Waterschappen unaniem akkoord gaan met deze overeenstemming dient Waterschap Veluwe haar aandeel in de afkoopsom van € 3,5 miljoen af te rekenen met de Waterlandstichting en in het verlengde hiervan de belastingdienst.

In de jaarrekening is door u besloten om vooruitlopend op de definitieve besluitvorming op 28 april a.s. om het effect te verwerken. Het besluit dat door uw Dagelijks Bestuur is genomen betreft het voorgenomen besluit met dat deel dat betrekking heeft op het verleden in 2009 te verwerken en het effect dat betrekking op de komende jaren heeft te activeren.

In 2010 is het onderstaande compromis bereikt:

- Een eenmalige betaling (aandeel Waterschap Veluwe € 1.862.485) inclusief heffingsrente te betalen op 30 juni 2010. Dit bedrag is in de jaarrekening 2009 als last verwerkt;
- De BTW over de toekomstige huurverplichtingen moeten worden afgedragen aan de belastingdienst tegen contante waarde (€ 1.659.000). Dit bedrag zal in 2010 worden geactiveerd en in de resterende levensduur van de betreffende activa worden afgeschreven.

3.5.4 Belastingopbrengsten

In dit kader van de oprichting van het samenwerkingsverband Tricijn zijn de betrokken partijen een raamcontract overeengekomen. In het raamcontract is overeengekomen dat de betrokken waterschappen na afloop van elk boekjaar uiterlijk 1 maart een definitieve jaaropgave, inclusief accountantsverklaring ontvangen. Bij de start van onze controle waren deze gegevens conform voornoemde afspraken reeds aanwezig. De belastingopbrengsten in de jaarrekening komen overeen met de definitieve opgave van Tricijn.

In onze controleaanpak steunen wij voor een belangrijk deel op de werking van het stelsel van interne beheersings- en controlemaatregelen zoals geïmplementeerd binnen uw waterschap. Jaarlijks rapporteren wij u over de werking van deze maatregelen, door middel van de management letter, aangezien uw waterschap de belastingheffing en -inning heeft uitbesteed aan een externe partij. Zoals in de overeenkomst met Tricijn is opgenomen is zij verantwoordelijk voor de kwaliteit van de interne beheersings- en controlemaatregelen rondom het belastingproces. Wij hebben het Dagelijks Bestuur geadviseerd na te gaan of een uitgebreidere rapportage over de werking van het stelsel van interne beheersings- en controlemaatregelen in het belastingproces wenselijk is.

In aanvulling op dit aandachtspunt memoreren wij de voorgenomen fusie tussen Tricijn en Locosensus te Zwolle. Gegeven het voornemen te komen tot een nieuwe gemeenschappelijke regeling per 1 juli 2010 vragen wij uw aandacht voor de bedrijfsvoering. Hoewel de effecten pas in de jaarrekening 2010 zichtbaar zullen zijn, vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de verantwoording van de baten in de jaarrekening op zowel getrouwheids- als de rechtmatigheidsaspecten.

3.5.5 Cross Border Lease

In maart 2009 is de Cross Border Lease met één investeerder beëindigd. De betreffende CV's en BV's zijn opgeheven en daarom niet meer in de jaarrekening verwerkt, hetgeen een verlaging van het balanstotaal van ongeveer € 4 miljoen tot gevolg heeft.

Het destijds behaalde voordeel van € 5,5 miljoen is gestort in een reserve. In 2001 is deze reserve toegevoegd aan de algemene reserve. Kosten en opbrengsten, die na het initiële voordeel zijn ontstaan, worden in de exploitatie geboekt.

De contractduur van de Cross Border Lease-transactie met de tweede investeerder loopt tot en met 2053. Waterschap Veluwe heeft in 2019 de optie om de Cross Border Leasetransactie met deze investeerder eveneens te beëindigen, waarmee tevens weer het juridisch eigendom wordt verkregen.

Samengevat is de essentie dat een contract conform het voornemen is beëindigd en hierdoor de risico's zijn afgenomen. Daarnaast resteert een voordeel uit de afkoop van dit contract.

4 De financiële positie van uw waterschap

4.1 Nieuwe verslaggevingsregels

4.1.1 De huidige toepassing van grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die uw waterschap voor het opstellen van de jaarrekening hanteert zijn conform de uitgangspunten die bij het opstellen van de begroting zijn gehanteerd. Wij zijn van mening dat de waarderingsgrondslagen zorgvuldig zijn bepaald en in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsrichtlijnen die voor u van toepassing zijn.

4.1.2 Stelselwijziging invoering BBVW

Met ingang van 1 januari 2009 is een wijziging in de Waterschapswet van kracht, waarmee de verslaggevingsvoorschriften voor waterschappen zijn gewijzigd. Met ingang van 2009 zijn de Comptabiliteitsvoorschriften voor Waterschappen 1993 (CVW) vervangen door het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). De gevolgen van de wijzigingen in de verslaggevingregels voor de jaarrekening zijn in de beginbalans van 2009 verwerkt. De mutaties in de beginbalans betreffen de volgende

De voorschriften voor wat betreft activeringscriteria en classificatie van activa zijn gewijzigd.

- Op basis van de nieuwe verslaggevingsvoorschriften zijn de activa beoordeeld op een juiste indeling naar materiële en immateriële vaste activa, waarna een boekwaarde van € 4,3 miljoen is overgeheveld naar de immateriële vaste activa.
- Vanwege het feit dat de afschrijvingstermijn van immateriële vaste activa 5 jaar is heeft een inhaalafschrijving plaatsgevonden van € 749.773. Deze inhaalafschrijving is direct in mindering gebracht op het eigen vermogen.
- De algemene reserve is gesplitst in een algemene reserve en een bestemmingsreserve tariefsegalisatie (beide per kostendrager).
- De reserves van waterkeringszorg en waterkwantiteitsbeheer zijn samengevoegd tot de reserve watersysteembeheer.
- In het beleid weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen, dat op 26 november 2008 is vastgesteld door het Algemeen Bestuur, is het maximum van de bestemmingsreserve onderhoud waterkering gesteld op € 250.000.
- Als gevolg van het feit dat (groot) onderhoud van zuiveringstechnische werken gerelateerd aan de componentenbenadering en de leversduurverlening geactiveerd gaan worden op basis van nieuwe voorschriften, is de voorziening vrijgevallen ten gunste van het eigen vermogen.
- De rechten inzake vakantiedagen zijn verantwoord onder de overlopende passiva. Deze last ad € 541.351 is in mindering gebracht op het eigen vermogen.

De wijzigingen in de beginbalans kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Stand 31-12-08	Stand 01-01-09
Immateriële vaste activa		4.291.835
Materiële vaste activa	177.195.527	172.153.920
<i>Totaal (im)materiële vaste activa</i>	<i>177.195.527</i>	<i>176.445.755</i>

Algemene reserve waterkering	2.526.273	
Algemene reserve waterkwantiteit	5.184.476	
Algemene reserve watersysteembeheer		348.810
Algemene reserve zuiveringsbeheer	15.108.151	2.411.200
<i>Totaal algemene reserves</i>	<i>22.818.900</i>	<i>2.760.010</i>
Bestemmingsreserve tariefegalisatie systeem		6.483.546
Bestemmingsreserve tariefegalisatie zuivering		13.448.504
Bestemmingsreserve onderhoud waterkering	415.432	250.000
Bestemmingsreserve onderhoud Apeldoorns kanaal	5.466.146	5.466.146
Bestemmingsreserve verwerking afvalstoffen	394.994	394.994
<i>Totaal bestemmingsreserves</i>	<i>6.276.572</i>	<i>26.043.190</i>
Voorziening onderhoud zuiveringstechnische werken	998.850	
Overige voorzieningen	9.867.846	9.867.846
<i>Totaal voorzieningen</i>	<i>10.866.696</i>	<i>9.867.846</i>
<i>Kortlopende schulden en overlopende passiva</i>	<i>9.697.620</i>	<i>10.238.971</i>

Wij hebben de mutaties die zijn doorgevoerd naar aanleiding van de stelselwijziging beoordeeld en onderschrijven de verwerkingswijze.

4.2 Analyse van het resultaat

Over 2009 is een negatief resultaat gerealiseerd van € 2,3 miljoen tegenover € 1,4 miljoen negatief over 2008. De herziene begroting sloot met een tekort van € 4,2 miljoen. Dit impliceert dat het resultaat circa € 1,9 miljoen minder negatief is dan voorzien.

Deze meevaller ten opzichte van de herziene raming wordt veroorzaakt doordat:

- met ingang van 2009 uren van projectleiders voor een bedrag van € 1 miljoen geactiveerd op projecten;
- lagere kosten bijdragen aan derden ad € 0,5 miljoen;
- lagere kosten voor onderhoud door derden ad € 0,5 miljoen.

4.3 De financiële positie per 31 december 2009

Het totaal van de reserves volgens de balans per jaareinde 2009 bedraagt € 26,4 miljoen, hetgeen een afname betekent van ongeveer € 2,4 miljoen ten opzichte van jaareinde 2008. Voor een goede beoordeling van de financiële positie dienen ook de niet uit de balans blijvende risico's, zoals deze uit de paragraaf Weerstandsvermogen blijken, in ogenschouw te worden genomen.

4.4 Weerstandsvermogen

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen. Deze bevat informatie over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2009 is gevoerd.

Voorzover wij hebben kunnen nagaan geeft de hierin opgenomen informatie een goed beeld van de ontwikkeling van het weerstandsvermogen gedurende 2009.

Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen van voldoende omvang is en dat het huidige beleid naar verwachting niet leidt tot een aanzienlijke verslechtering van het weerstandsvermogen.

Toch zijn er voor de komende jaren belangrijke uitdagingen te formuleren. In dit kader wijzen wij u op de structurele verschillen tussen de baten (belastingopbrengsten) en de netto kosten. In dit kader wijzen wij u erop dat de positieve resultaten van de afgelopen jaren vooral door incidentele factoren zijn bepaald, met name het doorschuiven van investeringen.

4.5 Informatiewaarde van de jaarstukken

De verslaggeving van uw waterschap bestaat uit een jaarverslag (waarin mede een aantal verplichte onderwerpen worden behandeld) en een jaarrekeninggedeelte. Met ingang van het boekjaar 2009 vindt verantwoording plaats over programma's. De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van het programmaplan uit de begroting. In het voorstel financiële aspecten van de begroting 2010 is door het algemeen bestuur besloten in 2009 te rapporteren conform vier programma's:

- Veiligheid;
- Waterbeheer;
- Waterketen;
- Bestuur en bedrijfsvoering.

Het jaarverslag bevat over het algemeen beleidsevaluerende en programmagerichte - inhoudelijke - informatie terwijl de jaarrekening financiële informatie bevat. In het jaarverslag van uw waterschap zijn deze elementen afzonderlijk opgenomen.

Conform de hiervoor geldende voorschriften is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijke voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Op grond hiervan hebben wij vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet in strijd is met de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de informatiewaarde van de jaarrekening van een adequaat niveau is.

Bijlage 1: Informatie uit hoofde van onze functie als controlerend accountant

Aandachtsgebied	Mededeling
<p>Algemeen aanvaarde controlestandaarden</p> <p>Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Dit betekent dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Onderdeel van onze controle is het uitvoeren van een evaluatie van de interne beheersingsmaatregelen teneinde de mate en diepgang van onze testwerkzaamheden te plannen.</p>	<p>Bij de jaarrekening 2009 hebben wij een goedkeurende accountantsverklaring afgegeven op het gebied van de getrouwheid.</p>
<p>Belangrijke verslaggevinggrondslagen</p> <p>Wij beoordelen de keuze van en de wijzigingen in belangrijke grondslagen met betrekking tot de verslaggeving en controleren de toepassing van het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).</p>	<p>Met ingang van 1 januari 2009 is een wijziging in de Waterschapswet van kracht, waarmee de verslaggevingsvoorschriften voor waterschappen zijn gewijzigd. Met ingang van 2009 zijn de Comptabiliteitsvoorschriften voor Waterschappen 1993 (CVW) vervangen door het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). De gevolgen van de wijzigingen in de verslaggevingregels voor de jaarrekening zijn in de beginbalans van 2009 verwerkt</p>
<p>Onze mening over de gehanteerde waarderingsgrondslagen en naleving van wettelijke bepalingen en richtlijnen voor de financiële verslaggeving</p> <p>Wij bespreken met het bestuur en management de kwaliteit en niet alleen de aanvaardbaarheid, van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving. In deze bespreking komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen. - Schattingen, beoordelingen en onzekerheden. - Bijzondere transacties. - Waarderingsgrondslagen met betrekking tot significante jaarrekeningposten, inclusief het tijdstip waarop transacties plaatsvinden en de periode waarin die worden verantwoord. 	<p>De gekozen waarderingsgrondslagen zijn aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.</p>
<p>Verschillen van inzicht met het management over administratieve en verslaggevingkwesties</p>	<p>Er waren geen verschillen van inzicht met het Bestuur en management over de waarderingsgrondslagen, de financiële administratie, de verslaggeving of onze controlewerkzaamheden.</p>
<p>Beoordelingen en schattingen van het management</p> <p>Voor het opstellen van de jaarrekening moeten vaak schattingen worden gemaakt. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het Bestuur en het management.</p>	<p>Wij onderschrijven de schattingen en de wijze waarop deze worden gemaakt door het management en het Bestuur</p>

Aandachtsgebied	Mededeling
<p>Volledigheid verplichtingen, claims, risico's en garanties Waterschap Veluwe gaat gedurende een boekjaar tal van transacties aan. Het overgrote deel van deze transacties hebben hun weerslag in de financiële administratie. Een deel van de door uw waterschap in 2009 aangegane transacties heeft geen weerslag in de financiële administratie over 2009, terwijl hieruit wel financiële consequenties kunnen volgen. Als voorbeeld in dit kader noemen wij afgesloten contracten en aansprakelijkheidsstellingen</p>	<p>Aangezien wij als accountant niet in staat zijn vast te stellen dat alle niet uit de administratie blijkende relevante verplichtingen, risico's en garanties volledig en juist in de jaarrekening zijn verwerkt, hebben wij het Bestuur gevraagd schriftelijk te bevestigen dat bij het opmaken van de jaarrekening alle relevante (en bekende) feiten en omstandigheden zijn betrokken. Wij hebben deze bevestiging gedateerd d.d. 27 april 2010 ontvangen.</p>
<p>Werking van de interne beheersingsmaatregelen (waaronder de continuïteit en betrouwbaarheid) van de geautomatiseerde gegevensverwerking In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen.</p>	<p>Wij hebben het Bestuur in het kader van de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking adviezen gegeven.</p>
<p>Overige informatie in documenten die de gecontroleerde jaarrekening bevatten</p>	<p>Uit hoofde van onze wettelijke controletaak hebben wij alleen de jaarrekening gecontroleerd. De in de jaarrekening opgenomen kengetallen en toelichtingen daarop, hebben wij niet gecontroleerd. Dit is ook aangegeven in de bewoording van onze accountantsverklaring. Het jaarverslag is door ons beoordeeld op mogelijke tegenstrijdigheden met de jaarrekening.</p>
<p>Materiële fouten, fraudes en illegale handelingen</p>	<p>Hoewel hier niet specifiek op gericht, hebben onze controlewerkzaamheden het afgelopen jaar geen materiële fouten, fraudes of andere illegale handelingen, uitgevoerd door het Bestuur, management of andere werknemers, aan het licht gebracht.</p>
<p>Onze onafhankelijkheid Onafhankelijkheid is naast deskundigheid een van de pijlers van onze beroepsuitoefening. Wij hechten aan onze reputatie op het gebied van deskundigheid en onafhankelijkheid. Wij kennen een groot aantal maatregelen, vastgelegd in een continu geactualiseerde database, die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen. Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorschriften beoordeeld, bijvoorbeeld ten aanzien van potentieel conflicterende diensten en de financiële onafhankelijkheid. Onze professionals moeten jaarlijks hun onafhankelijkheid bevestigen.</p>	<p>Wij voldoen op alle punten aan de onafhankelijkheidsregelgeving die op ons van toepassing is.</p>